

NASA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Prisplata s poštarinom stoji 2 for., a seljsko samo 1 for. za cijelu godinu. Raamierne 1 for., a seljsko 50 novč. za pol godine. Izvan Carvine više postarina. Učijo se najto najmanjo 8 seljskih te su tuljni. da im list zaljemo stin ukupno pod jednini zarovjem i imenom, davat čemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novči se šalju kroz poštaraku Naznačnicu. Ima, prezimo i najblizu Poštu valja jasno označiti. Komu List neoldio na vrijeme, neka to javi odpravnolstvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva postarina, najpbar izvana Reklamacija. Tho List prima i dštil, ako je postien, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazio se

Tipografski Fioli di G. Amali, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno postarino. Vlasti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cijelosti ili u izdaci, osim prama stojiq srblonosi i smicau uoga lista. S... poaplisani se dopisi neupotrebljaju. Ozbina upadaanja i dšto sukromno stvar. nonalato mjeata u ovom Listu. Prihobna ne pisma tiskaju po 6 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 80 novč., a svaki redak surviše 6 novčidab; ili u slučaju opotovanja po što se pogodilo oglasnik i odpravnolstvo. Dopisi se neobrađuju. Uredništvo i odpravnolstvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisaju, nego putem stojiq Listnice

Mollmo sve naše p. n. predbrojnice, koji još dosad nisu predbrojnice platili, da to odmah učiniti izvole, jer drugač nije moguće napred. U tu svrhu mogli od naših predbrojnicah naći će već u ovom broju poseban poziv.

Uredništvo NAŠE SLOGE.

Kod nas nije tako.

Prosloga mjeseca odposlao je austrijski ministar za bogoslovje i nauku na ravnateljstva gimnazijah i realkah okružnicu, gdje jih opozoruje na sve to rastući broj učenikah tako da dosadanj zavodi skoro nedostaju da prime sve želeće polaziti te škole. Veli se nadalje, da su trgovačke a osobito obrtničke škole skoro prazne; te nesakrivu pogibelj škole će oduh nastati, ako nebudu vrstnici silah, koje bi mogle podići zemlju i u njoj obrt i trgovinu. Jednom riječi blagostanje. Pozivlje ravnatelje, da roditelje, kad dodju upisati svoju djecu, poduču metnuv jim pred oči sve okolnosti, neka jih upozoriko su sva mjesta popunjena bilo činovnikah i profesorah, bilo liečnikah, pa da gledju na drugi put navratli roditelje i osobito ako nisu u stanju nasmoći troškovah kojimi je školanje najprieje Česku, Moravsku i dolnju Austriju, gdje imade gimnazijah i realkah. koliko kod nas normalkah, gdje svatko nastoji nješt iz svojega djeteta stvoriti.

Pogledjimo, dali bismo i mi poručili tu okružnicu našemu narodu a osobito hrvatskomu narodu u Istri. To odmah kažemo „ne“ dapače nagovarimo naš narod upravo protivno, da salje svoju djecu čim više u srednje škole. Nemamo svojih ljudih ni kod suda ni kod uprave, svuda nalazimo ljude nepoznavajuće naš jezik, pa ako nebudemo slali svoju djecu u škole, to nemamo izgleda, da će ikad naš jezik dočepati se do ravnopravnosti, koja ga ide, jer nam se uvijek spočitava, nemate svojih ljudih. Imamo jih doduše nekolicu ali napram broju tuđjih jako jih je malo, pa valja broj pojačati. Ove godine Irseanska biskupija nema niti jednoga mladosninka, starijih svćenikah nestaje a mladjih se neodgajaj. Teško je za naš narod u Istri, jer nije na glasu radi bogastva, nu imade i blagih dušah, koji po mogućnosti pripomazu. Nastojat će se, da se za dobra učenika priskrbi kakov stipendij pa će tako mnogi roditelji lahko svojega sina u gimnaziju uzdržati. Potrebujemo i svćenikah, koji su nikli iz naroda med kojim žive, treba nam osobito i pučkih učiteljah. Za ove obistoje i sada u Kastvu i Zminju dve pripravnice, da se odonud pošlje sposobni odposalju u učiteljske u Kopar. Ovdje svaki dobar učenik dohje lahko do stipendija.

Istarski roditelji neka nastoje, ako gdje koju dobru glavicu nadju, da ju, ako je ole moguće, okrenu na pravu stazu. Mogla bi gdjegdje pomoći i obćina a možda i bolje stojeće crkve morale bi školod doprinieći za usgoj. Nijesmo mi Hrvati tako sretni u Istri, da se na nas obazre zemaljski naš odbor, riedke su one lastavice, koje su uzivalo koji stipendij.

Nu uz sve to valja da naš narod

salje djecu u srednje škole, hoćeno i mi naših sudaca, kapetanah, profesorah i ostalih, moramo i mi imati kojega odvjetnika, koji bi se zauzeo za narod, koji bi branio njegova prava. Valja da odgajimo sinovah, koji će bit kadri nas zastupati u obćinah i u saborih te pokazati ljudincem, da smo Hrvati ravnopravni svim drugim. Za naš narod u Istri nema dakle uporabe ministarska ona okružnica na srednje zavode već nastojat nam je, da bude što više mladih polazilo gimnaziju, jer nam treba valjunih i naobrazanih muzevah. Uz malo truda i savjeta može se mnogo postići. Zelili bi, da nije ovo nekoliko redakah uzalud rećeno.

u prisutnosti gosp. nadučitelja. Sve je obujmila osobita radost videći gdje obljubljeni nadzornik osujeti sve zapreke, te se požurio ča iz Lovrana, da prisustvuje toj njemu posljednjoj svečanosti za njegovoga 11. godišnjega zaslužnoga službovanja. Sve je izrazilo veliko zadovoljstvo videći u svom krugu požrtvovna muža, koji je ponos i dika školah cijelog našeg kotara.

Pozdraviv prisustojnike obćine i učitelje; prosbori odluji govor, približno sljedećeg sadržaja:

„Mili djeco, veleštovani učitelji, poštovani glavari i častni puće knstovski!

Evo me medju vami, da i ja uće stvujem slavnoj svečanosti, koja zadjeva sve nas, što smo ovdje na okupu. Ova sгода čini mi se najumjestnijom, jer do mala ni se je dieliti od svog milog zavičaja; domala odlazem svoju častnu službu nadzorniećva, da poprimum onu službu, koju mi milostivo podielil Njeg. Velečanstvo naš prednlostivsi Car i Kralj. Neugodno mi je dieliti se od vas, mili Kastavci, nu tako valja da bude; pri svem tom ako nebudem tielom prisutan, moj duh boraviti će kod vas, te se vjekomice sjećati mile svoje otadžbine. Evo me sada, da se adužim mom obćinju.

Prve riječi upravljam tebi mila mladeži, jer tu si duša današnje svečanosti; ti si temelj budućeg blagostanja našeg. Osobitom ljubavju i nasladom slozah, kako ti napreduješ u svem, što je dobro i koristno. Moj duh bije udovoljen videći da krasni nauči gg. učiteljah nadju plodonosnog odziva u tvojih mladjuhnih sreih. Samo tako uznapredjuje, mila djevo, na čast i ponos mile nam domovine. Nastojte svaki po mogućnosti doprinieći koju žrtvicu na oltar

DOPISI.

Kastav, rujna 1880.

Kao što su posljednji dani ljudskog živovanja odsjev života pojedinog čovjeka, tako i posljednji dani školske godine prava su jezgra celotnog djelovanja za naobrazbu puka; počem „na mladji svijet ostaje“.

U najljepšem redu obavljahu se izpiti ućee se mladezi na ovdješnjoj pučkoj dječackoj i djevojačkoj učioni dana 2., 3. i 4. rujna.

Usvanu i 5. rujna, odredjem dan za dieljenje nagradah vrstnijim učenicom. Oko 8 sati u jutro skupi se mnogobrojna školska mladež u crkvi, da prisustvuje sv. misi zahvalnici, a zatim bijaše odvedena na prostrano mjestance „Loza“, gdje su se imali porazdieliti darovi odličnijim djakom. Okolišne mjesto bi dubkom naprotom napunjeno. Pošto bi poredana školska mladež, stupi u mjesto velečastni gosp. Andrija Strk c. k. kol. skol. nadzornik

stao rećeni g. Jakov Volčić, i za koje mu se kao i za drugu najbratčnije zahvaljijemo.

U Mošeničkoj Dragi sa kropsiliku uzadano izvana na crkvi sv. Petra: 1573 decembra 11 ga.

U Lovranu je škrlj sada kod njeke Sterne, pronešena iz groblja, s napisom: 1595 Guspar Bekarić plovac lovranski tu leži

U Kastavčćini ima toga prihića. U gradu Kastvu u kući br. 24. koji ognjišća: 1509 augusta 28 pop Toma Drnović; na njekom stupnju: „Juraj... u ime bože (anjon 1541“; na crkvenoj kašći: 1600. maja 2.“

Prod gradom na crkvi sv. Sebastijana bijaše nadvratnjak s napisom: 1530 maja 23.“ Taj nadvratnjak razbilo 10. lipnja 1865. djelajući crkvi nova vrata.

Njšto dalje Kastva na crkvi sv. Antona: 1453 meseca aprila 16. dan“

U selu Batakći: 1586 meseca oktobra da učini Matej Blečić tu.....

U Rakvcu na bušvcnu nadvratnjaku obćinske kašće: 1600 maja 2.“

U Klani nizan je u zid sakristije kamen sa napisom: 1439 to pisa“. Shora su izričana, ne uklesana. Kamen je iz sada posve razrušenoga grada mol Klanom, vlastnosti slane hrvatske bitovlje Frankopauah.

PODLISTAK.

NEŠTO GLAGOLJICE

iz Istočnih stranah Istre.

Danas dvoj tri iz istočnog diela Istro, gdje nije narod pomješan tuđim elementom. Posvad opažamo trgovali hrvaštine iz davnih vremena. U Mošenićah ima crkva sada tri starohrvatska misala uz misalić za crne unise.

U Kraju, čednom soću mošenićke lube, ima dvio oporuko glagoljski pisane. Obio su što veleštovanoga gospodina Mohorića. Jedna od god. 1521., druga od 1548. Prvu napravio Mošenićah Juraj Mohorić. Spremano se na dohar put u Rim“. Držeć se riječi, govori sveti Matej bitio zna neznan lipa časa, kada čas od smrti pride“, htjelo sve uređiti, prije nego otido. — Drugu napisao je „na živu hartu zać bija na hartu bumbaški“ pisana, „pop Girgurov notar učinjen cesarev, i kapelan gospodina Martina Mojsjajevića...“

Ućinio ju je po prošnji gospodina Mihorila plovana mošenićkoga. koj je u tu svrhu u Kozlak došao.

U Lovranu jest cieti zvolčić glagoljskoga pisma. Uz taj jest i prepis latinicom. Ućinio ga veleštastuju gosp. Jakov Volčić. Taj spis sadržaja popis svega onoga „ea sliši popon rećenoga kapitola“ (Iovranskoga). God. 1574. potvrdio je to „plovac za usomi redovni“. Tomu sliedjo još mnoge druge biljotke iz raznih godinah. Zadržavaju većinom zarove pojedinih obćinarah napram crkvi, kao također njez u odnosu članovah lovranskoga kapitula.

Na Vrpinicu pozvano su nam dosad četiri hrvaštke listine glagoljskim pisomom. God. 1594. napravio je „pop Martina Grizilić nodar oćit“ s kastele Vepirince v kuće župana Simona Grizilića pismo. Njim se tvrdi, da je Martin Tancabelić prodao „od svoje vlašće dobro volje“ jedan svoj posjed Pavlu Tancabeliću. — Iz god. 1625. i 1627. ima zapustućia Mihorilu Ladeti, posto je „Tancabelić ušion od Bnoćan v ratih passnih onzaudeti ušion od Bnoćan v“. — God. 1629. spriedo jeli živ ali martav“. — God. 1641. napisala Mihoril Ladetić z mati“ u kuću popa Petra Pačalata, da se potnuć, kako mu nemoga njko doleć „bita metat“. God. 1641. napravlja doleć „bita metat“. God. 1641. napravlja doleć „bita metat“.

Martinović nodar oblastju ces. oćit pred sviki dokl rećenimi verno. — Na istom Vrpinicu ima dšćica, na kojoj se je bilježilo znakovi red, kojim se ina moliti u kapitulu. Na njoj je napisano latiniskimi slovi „Hobb“. Drugo je napisano latiniskimi slovi „Hobb“. Tako „Sacra Dohet“ i još koješta.

U zagrebačkom arhivu brani se u prepisu latiniskimi slovi s hrvaštiskim jezikom „zakon grada Kastva od god. 1400“, uz staroh knjig zakona ko se nahajaju u armariću na lože komunnjačkog propisan po rukah mano Jan Bato Tomićića kanceliera“. Taj prepis napravljeno je njegdje početkom ovog vjeća. Te stare knjige bitu su stalno glagoljski pisane. Spaljone biahu oko god. 1825. Tad je najino dao spaliti sve knjige i spisa Thierry, tadauju poglavur gospođina kastavsko. Njšto osobitla moralo ga je na to natjerati, jer, prem bolau, ipak je sraku ltnju oblašao, nebi li u njoj kakva knjiga bila, i sam paljonje rukovodio: Zivi su još tomj paljonju svjedoci. — Kastavska crkva ima dva glagoljska misala i glagoljski brevijar.

Na sve navedene spisa mi čemo sa možda još vratiti, i bude li moguće, od riječi do riječi tiskati.

Za sad da zabilježimo još glagoljske spise, oćit koji su, koje nam je prepo-

narodnje prosvjete; izobrazite se u svemu, što je lijepo, dobro i korisno. Ljubite zarko svoju svetu vjeru. Budite vjerni i odani preišnjemu otcu, Njegovom Velicanstvu Caru i Kraju našem. Ljubite svim zaram svoju domovinu Hrvatsku, ali i stujte druge narodnosti. Naučiv valjano svoj jezik učite se i ine jezike, da možete u daljnjem obćiti s ljudmi. Tim ćete si steći štovanje savjestnih muzevala i ine narodnosti postivati će vas i vaš jezik.

Pozdravljam i vas velečasni učitelji a poimence g. nadučitelja. Dopriheli ste velikih zrtvaka za izobrazbu vaših mladih gojenacah. Nu sada vam sije zadovoljstvo, kada uvidjate nagradu za pretrpjelje muke. Zaboravite na nevolje, kada vidite obilne plodove vašeg neumornog djelovanja. Radite i odsele marno i savjestno, pa vam neće biti zahvalni puk zaboraviti vaše požrtvornosti i ljubavi, koju gojite prama njemu.

Pozdravljam i vas, velečasniji poglavari kastavski! Vam je povjerenja vlast, da upravljate ovim mnogobrojnim pučanstvom. Kastavski vam puk položio na srce svoje blagostanje: on vam privikuje, da nastojite oko njegovog boljaka; on vam se pokorava kako svojim zakonitim predstojnikom. Trsite se, da zadovoljite njegovim težnjama; trsite se čim većma oko njegove naobrazbe. Pravi temelj pučke naobrazbe pako je škola. Nastojte, da čim prije dobavite prikladnu zgradu za školu, jer ova neodgovara nimalo pedagogičnim niti zdravstvoslovnim zahtjevom. Netreba, da bude zgrada Bog zna kako lepa; dovoljno će biti, ako bude odgovarala našim okolnostim.

A sada da prosborim i tebi koju postovani puče kastavski. Ti si jezgro naroda; ti poštlavljaš temelj svojoj časti i boljku. S ovog evo stanovišta privikujem ti, da savjestno vrsiš dužnosti svoje. Da odgajаш svoju djecu u strahu božjemu. Vi, mili roditelji, prvi ste učitelji svoje djece, vaša kuća prva je učiona. Doista vi nemožete tako obučavati svoje djece, kao što pravi učitelji, nu početak svake nauke neka bude strah božji. Učite svoju djecu, da žive po načelil sv. vjere, učite ju svojim primjerom, da prione uz sve, što je Bogu i ljudem mlo. Stujte svoje poglavare. Na vas pako pobudijem na ljubav prama svojoj domovini, čini mi se suvisno, počem se Kastavci već od vajtaka odlikuju zarkom ljubavi prama svom rodu. Nemislite, da vam ovo govori čovjek nepoznavajući vas. Ta i ja sam jednog te istog slavna roda i u meni teče kastavska krv. I moji predci živjese ovdije, dapače i moji blagi pokojnici roditelji borave na vašem groblju sanak spokojnosti. -- Dudite dakle vjerni

svojim slavnim domu, kao što i dosele. Svršio želeć prajasnomo vladaru svaku sreću i mnoge godine!

Sada zamni gromoviti odusevljeni „Živio!“ sa svih stranah. Za tim stade gosp. nadučitelj čitati uspjeh u naučih učenicah i učenicah ove učione tečajem školske godine.

Po točnih podatekih iznosi broj polazeće školske mladeži obojeg spola 504. I to u prvomu godišnjem tečaju 120, u drugom 100, u trećem 70 a u četvrtom 44. Nedjeljsku učionu polazahu 52 učenika. U djevojačkoj učioni bje 118 učenicah.

Na mužkoj učioni služuju 3 učiteljske sile u ženskoj pako samo jedna.

Odlate se može izvidjati, da je onemogućeno polučenje uspješnijeg napredka uz toljki broj učeće se mladeži, pri toli oskudnoj mnozi pučkih prosvjetiteljah. A što je tomu krivo? Krivo je tomu, kao što je već spomenuo u svom slovu g. nadzornik, nedostadni prostor za školu. S toga bilo bi od pričke nužde, da se već udovolji ovoj potrebi.

Po pročitanom školskom izvješću spomene izabranim slovom g. Ernest Jelusić nadučitelj zasluge g. nadzornika te oriše osjećaje, kojimi prate njegov odlazak iz ovoga kotara. Zahvali mu se na uspješnom radu želeć, da nas neza boravi.

I opet zamni prostorom gromovni „Živio!“ i „Hvala mu vječna! Živio na mnoge godine!“ zaori glas iz naroda, komu se odazovu opetovani „Živio!“ uzklici.

Već kada je veleć G. Strk govorio o svom skorom odsuću; zalitra nebrojeno suzah; svatko je zalio gubiti toli plemenita muža.

Tronutim glasom zahvali se gosp. nadzornik na izrečenom mu govoru. Obeća čim više koristiti svojom riječju glede školskih stvarih kod zemalj. sk. vieća. Te izreče konačni: „S Bogom!“ Učenici izpjivaše krasnu korčenicu „Djčka“ i tim bi svršena ova lijepa svečanost školske mladeži.

Našem velezaslužnom nadzorniku pako dovikujemo: Sretno pošao! Uživao dugo tvoju novu čas! Dao nam Bog vriedna mu zamjenika!

Podgrad 22. Septembra 1880.

Zalostnim glasom ti dolazim mila „Sloga“. Nemila smrt uzela nam velikoga dobrotvorca. Franjo Sabec trgovac u Podgradu preminu. ... iz kratke ali ljute holesi. -- On bijaše pravi dobrotvor cijelomu ovomu kraju, od svih štovan, od svih ljubljen. Plemeniti domljub u najpodpunijem smislu ove rieči. Ljubezniv i milosrdan naprama svim -- pravi otač siromahom. Nevolju,

koja često pritiska ove krajeve nu opotrebio kao zgotu, da pokaže svoju plemenitu dušu i milosrdno srce. -- Kasno potomstvo spominjati će njegovu dobrotu, a mnogi zahvalnih uzdahnuti će: -- platio nu dobi Bog! -- Spomenuti ću jedan izmedju stotine plemenitih i liepih činah njegovih. -- Nekomu siromahu uzeli kravicu radi zanostalih porezali i metnuli na prodaju. Mali sinčić toga nevoljnika, koji je pasao kravu, dočeće plaćeu k poznatomu dobrotvorcu i prosti ga da bi ju on kupio. Milosrdni Franjo ode i kupi na javnoj dražbi zaplenjenu kravu te ju preda kukavnomu kmetu, koji blagoslavljajuć svoga dobrotvorca ode utješon kući. -- Slijedeći pako događaj dokazuje kako su mi ljudi bili odani i zahvalni. --

Pred dve tri godine boravio general Valenić iz Bistrice u toplicah kraj Gradca, i tu nadodje Munjac prodavao octa. A general započe s njim: -- Od kuda ti? -- Tamo od Trsta. -- Nevrugem, li si valjda iz Munah? -- E pa jesam gospodine. -- Gospodin nastavi izkušajući Munjca -- poznajes li nekoga Francela Sabeca? -- Poznani i dobra. -- Velik je on varalica -- dade general. Ali Munjac presječe naglo generalu i reče ozbiljno: halt Gospod -- g. Sabec je naš otač -- mi bi svi zanj i naš život dali. -- General, prijatelj pokojnikov, nasmjesi se zadovoljno, i zapovjedi pogostiti dobro zahvalnoga Munjca.

Neplaće za njim samo sav ov kraj, nego vas narod. Jer gubi pravoga i iskrenoga prijatelja -- a razveljijnoj supruzi obilne ove suze neka su na utjehu u teškoj žalosti.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. rujna 1880.

Njeg. veleć. Cesar povratio se sa svo; putu, kojim da je veoma zadovoljan. A i Poljaci zajedno sa Rusini da su sretni i presretini, što su nu mogli vidjeti toliiko godinah opet izkazati svoju vjernošć i odanost. Poljski listovi pišu o Carevu putu, da je najviše zasluga Taaffejeve politike, što je onak liepo uspio, a uzvratno da je taj uspjeh njegovu politiku znatno okriepio i utvrdio; koju da će njihovi zastupnici na car. vieću svimi silami gojiti i podupriati. Nego se čuje, da je Taaffe namislilo osnovali nekakvu posrednu stranku izmedju desnice i levice, da tobože ukroti Čebe, od kojih da će se Poljaci na njegov mig okriepti, te postati jedrom te nove stranke, kojoj se Nemci već sada veoma raduju, jer da je to prvi Taaffejev korak na putu uzmicanja, za kojim da nemože nego slijediti drugi, treći itd. Prema tomu da valja tumačiti

i imenovanje novog Moravskog namjestnika i još kojesta. Onoćadne su Nemci, ustavovierci imali nekak sastanak u Brnju, a skoro da će ga imati i u Bječu u Českoj; pa doćim su se u Brnju dosta pomirljivo vladali, da će sad usljed najnovije Taaffejeve politike mnogo javno naglasiti svoje tobožnje pravo na svoj stari gospodujući položaj u carevom Izza Careva povratka iz Galicije držal se u Budimpešti vieće skupnih i neskupnih ministrah radi vojničkog proručanja. Andrassy da nije nikako zadovoljan sa Haymerlovom vanjskom politikom, jer da je odstupio od pravca, što nu ga bijaše on propisao, pa da bi se opet rado vratiti na svoje staro mjesto, zato da ga gleda podkopjati i strmoglaviti U Sjpetu u Dalmaciji bilo opet takva tvrjenja med vojnicu i talijanskim, lanošnjim pučanstvom, da je ministarstvo bilo usiljeno povesti iztragu. Doćim se takve stvari događaju u onoj kraljevini, namjestnik se barun Rodić, neznamo da li šalje, da li ide sâm na dopust. Iz Ugarske ništa nova. Hrvatski se sabor odredio. Kako ćujemo, neodvisna narodna stranka je svojim programom, što smo zadnji put spomenuli, progovorila svakomuo Hrvatu baš iz srca.

A šta je nova izpod Uleinja, gdje se, kako smo zadnji put rekli, usidralo evropsko ratno brodovlje? To, da su se velečasti osvjedočili, da nisu složne, pa da nemogu uspješno raditi; drugo, da su se Turci znali mudro okoristiti njihovim neslogom; treće, da su Arnauti pokazali, kako se i imlen narod može spasiti, kad je slozan i odvazan, pa makar ga diplomacija stoptati zaončala i prodala; a najposlje četvrtio, da se Europa ružno osramotila, pa da joj to i dobro stoji. Arnauti neće da se podadu, evropske flote neće da jih prisili vatrom, a Crnogoreci nesmiju napred, jer bi to Turci smatrali početkom novog rata, a to neide u račun onih, koji se izza toga boje i većega zla. Kad bi Europa bila složna, sad bi se mogla usidriti izpod Carigrada. Ali ona će izjaviti, da je u ovo jesensko doba pogibeljno svirati izpod Uleinja, nego da će se demonstracija ponoviti u zgdinjim vrijeme, pa će liepo ratni brodovi za koji dan svaki svojoj kući. Taj posao mora it tako proći il još gore. A Grič, koji se takodjer nadaju pomoći od Europe? Uvjerit će se i oni, da priesno jede, tko se iz sela zabeli nada. Ono, što smo zadnji put natuknuli o Bismarkovej namjeri, da obnovi tronarski savez, kao da nije bilo sasvim bez temelja, jes se i sad mnogo o tom piše i govori. Bismark je zabrinut radi događajah u Francuskoj, gdje je Gambetta, zakleti njemački neprijatelj, svaki dan moćniji, pa se i ministarstvo, što se ono kole-

PAL, CRNAC, DAŽD.

Bolest, koja je jako razprostranjena u Primorju te ju nalazimo na lozah (ružab), na lišću i na jagodah. Njemci zovu ovu bolest Laubrausch, Brenner, Sommerbrand, Fuchsbrand itd., a postaje, kada iz jakih burnih kiša izmjenice odmah dolaza na lišće i drugo čestit, zarko sunčane zrake. U ovom slučajju se opali lišće kroz kapljice na njem sjedeće, kao da bi upalna stakla (leća, Hringlas) nanj djelovala. Na opaljenom mjestu stegnu se stanice, to razkidaju usljed toga stanje na rubu lišća. List se nalied toga vrine, te dobije crveno-smedju boju, koja malo po malo djeluje i na ostale tjeićne stanice i srednju stanjevinu lista (mesophyll), tako da cijeli list nevlane, osušli i sušiti, dok na svrsi dok na svrsi odpade. Mladice, koje orim načinom ostanu bez lišća, nemogu da dozore, te poginuu u zimi iza raznih smrzarica.

Jagode na grozdu nemogu onda takodjer da se razvijuu, nego zakrčljuje i odpanuu, po tom, da li je upala prije ili poslie nastala.

Razumnije so samo po sebi, da će i one jagode, što su sunčanoj upali izvršene bile, na isti način na nekohih mjestih osušediti, te se neće moći, s istoga uzroka, normalno raz-

vijati, nego će dapače sastim okržljaviti, ili čak odpasti, ako je upala jača bila.

Jaku opalu zovu kod nas u Primorju črn, crnac ili pal (opalliti); nu prava črn dolazi na lišće i drugih česti onih čokota panjevah), koji leže u tlu slabo nagnutim ili nepropustnom.

Izim napomenutih uzroka procinjivanju, imado još jedan, poćimljivi na dolnju strani lišća, a uzrok nu je neka -- naravski mikroskopično malena -- gljivica, koja se preko cijelog lista prevuče, tako da ovaj počrni i odpade. Orvdje valja dakle dobro razlikovati, koji je uzrok črni, jer samo poznavajući uzrok holesi, moći ćemo joj i lieka naći.

Na našem tpraju nalazimo, izim napomenutih holesi, kojegdje i žutenicu (Gelsucht), koja se tim odaje, što na čokotu lišće počuti izboji su kratki a jagode na grozdu riedke i malene. Na žutenici oboli jako rado trješa, sađanjeno u ilovatom tlu, u hladnom položaju, gdje se roda dugo dčiti, ili u tlu, u kojem imado dosta stjeleće vode uz primjesine zelenogalice. Bolest se pojavljuje osobito čnda, kada se oko trsa u nerriećne kopa, osobito za jake kiše, ili poslie nje. Tada se zemlja zatučee -- nedećni se na njoj kora, pa nemože atmosferski zrak u nju da prodire, što je sa fizičkog gledišta po svaku biljku škodljivo.

dapače pogibeljno. Zlu možemo doskočiti, ako oko trsa, kada se zemlja malo posušli, to prorahlamo. Kod ove bolesti počeo žutiti lišće na vrhu, te se spušta prama tlu -- Dakle has obratno, nego je to u bolesti prouzrekoranoj tršnim usisacem (Phylloxera vastatrix, Planchon.) Nepropriećimo li za dobe žutenice, nego pustimo trješe bolovati koju godinu, onda će dobiti sasueu i uzinati.

To su dakle sva elementarne nezgode, kojim je vrlo teško prkositi, ali im se ipak može stati na put razboritim postupanjem. Vaš štovani dopisnik je jako dobro udesilo, kako će se ositiiti proti črni, i ja sam uvjeren, da će on podpunno uspjati, kada bude pazio, da pokrije svoj barva prije jake barne kiše, pa bude gledao, da nu, niti na lišće, niti na jagode, niti na mladice, nedodju vodene kapljice. Onda neće moći sunce paliti, niti će moći postati črn, pa ako bude uz to pazio, da nu dokoti nebole na žutenici, te bude proti pliceni (Oldium Tuckereri) valjano sumporio, onda će mu prirod sigurno valjano dozorit. Dapače, što ja još vieše, pokrivajući će postati još dvia vrste: 1. rano u proljeće čntiiti čokote proti nazebanu, i 2. ljati, prije nego se epusti gradovina (tuča, kropa) pokriliti će svoj barva, pa ga ni tuča neće potučti moći -- On će barva lako spasiti moći proti

svim nepogodam, samo noka nu pred očima loćda uvijek fiziološka načela: o toploti, svjetlosti, vlagi itd.; nu da li će, to moći raditi sa 2--300--400 itd. barasa? A kako će to pr. naši otoćani i goraji Hrvati, koji barasa neimaju, nego sude poznatim nam svojim načinom? -- Dakako, da i oni mogu silno obrane nedećni, ali kolik ja to trošak? Hoće li, u tu svrhu izdati glavnicu, nesilbarenu najvjernije kamate? -- O tom bi valjalo razmišljati! -- Frucazica i druge vinogradne zrnijbe žitite se proti zimećim pezebam, doćim slatmaniti plemeniti košaricami pokrivaju pojedine čokote, i naši Slavonci, te gdje-što i goraji Hrvati (Križevački župnik Dr. Ferkić spasio je ovim načinom prošle zime cijeli svoj jedan vinograd), pokapanjem trsova u jesen. Ali orvdje je samo dvoji posao: pokivanje, (pokapanje) u jesen i okrdivanje (folkapanje) u proljeće.

Proti tući i gorajim holesim (izim Oidium) nisu se do doasa ipak mogli ositiiti; za tuću do sada neznanj uztaču -- do askuracije.

Više ljubitelja sroga i narodnoga dobra morali bi se sastati, da o svem ozbiljno promisle i shodne upute neku čorjeuku dade, kada nu nuda temeljna škola, za koju naš svotnasni puk ogremae novce izdaje. -- Ja

... ovih danah po njegovoj čudi promijenilo. Ali za te Bismarkove namjere Rusija kao da haje i ne haje. Knez Milan sa obitelji povratio se u Srbiju. Prekjuče da mu je došao u Biograd u pohode bugarski knez Aleksandar. Rusija da razvija u Miranom Velikom Moru ogromnu silu proti Kini, al da je nade, da će se sporazumiti te bez oružja svoje odnose urediti. Čuje se takodjer, da se i med Englezku i Rusijom nastoji doći do sporazumka glede srednje Azije, a naime glede grada Merva, koji se smatra ključem Indije. Ako je istina, to je znek, da se te dvie države neseća boje u Europi.

PRIGODOM

SVETKOVANJA PRVE SVETE MISE ČASTNOGA GOSPODINA

JOSIPA ŽIC-A KLAČIĆA

SONET.

U perivoju Srećijšnjeg Vladara
Plamoni to stalo odgolit:
Naho ga svojom rosicom pojilo,
Grijalo sunce svotog rajskog žara.

I ova, stablo milo već za jara
Stoprv se rajskim evideom nakitilo
Već i predladkim voćem utrodilo --
-- Predragim plodom nebeskoga dara.

Blazena stoput svaka srotna duša,
Kuju mlomiris evideu tog opeji
I koga rajskog toga ploda kusa.

Blazno stablo, koga sjenu goji
U kvoj hoće rođ moj počivati
Moleb se nad Onom, koji nad svim stoji.
Ivo Žic Kancelerić.

Različite vesti.

Promjena u tršćansko-koparskoj biskupiji. C. g. Ivan Ivčić, uprav. župe u Monjanu, ide kao duh. pom. u Lanišće. C. g. Ivan Lupetina, poučnik kod kaptola u Novom-zradu, imovnjav je uprav. župe u Monjanu. C. g. Primož Šabić, do sad duh. pomoć. u Jošanih, dolazi kao uprav. župe u Tinjan. C. g. Jakov Apollonio, duh. pomoć. u Bujah, smenovan je začasnim ravnateljem Zavoda knjeza Grisoni u Kopru, a na mjesto mu u Buzje dolazi C. g. Ivan Posoga, do sad duh. pomoć. u Buzutu. U Buzet kao duh. pomoć. dolazi C. g. Rajmund Jelušić, do sad duh. pomoć. u Pionu. -- Dne 15. pr. Septembra primamo u Gospodu C. g. Lovo Maturič, kurat u pokouju u Trstu. Roko se u Brezovu u Kranjskoj dne 5. Aug. 1879. u zapoju sa 12. Junja 1824. P. U. M.

Tri stipendije od f. 100 za gimnazijske djece je razpisao porečki pokrajinski odbor pod brojem 4284. Ako tko želi moliti, mora što brzo poslati svoja molbenica gori tečaju Odboru, budući nije izjavljeno ustanovljen rok natjecanja.

noznam za mnogo, na već samim hvaljevrdnim nastojanjima oko sumrpenjenja velikih korak korakom za poboljšanje vinogradarstva! Zar nebi bilo spasonosno po naš stomašni kraj, da se u javnih popularnih predavanjih naš nenki seljak u svemu uputi? -- Zar nebi možda i on mogao doći do kakova izkuštra s raznimi pokusi? -- Koliko naših seljaka zna, sto su to gore napomenuće bolesti, koliko ih je vidilo te bolesti u svojoj bitnosti, pod mikroskopom: koji je seljak u Primorju, a možda i u rielvoj Hrvat-skoj vidio Oidium Tuckeri: koji pozna Philloxera vestratrix, koji ju je vidio; tko mu je razvoinačno uništavajućo tog nesmiljenog parazita; tko mu je kazao, kako će ga poznati? -- A eto nam filokere u najbližjoj blizini pa! Taj Bog, da je možda gdje i kod nas ovima! Za koliko je lišća (vinokoa) došlo na tlesku i njezinu bližnju okolicu iz lista -- to beznačajno našo zemlja -- lišća -- možda nam nemani okužena? Nije li moglo da se ta kuga razvrga -- pa bilo gdje? Ta nije -- ta istom lišću okužena? Pazimo, da joj u trag neidjemo -- ali prekasno!

U Novom Vinodolskom, 23. kolovoza 1980

Ivan Potocnjak.

profesor prirodoslovan struke na kr. gosp. i zem. učilištu u Križevcu

† Franjo Šabee trgovac i posjednik u Podgradu preminuo je onđe iz kratke bolesti u 57. godini svoja života. Ostavlja za sobom razvijeniu suprugu. O njemu i danušnjim kratki dopis iz Podgrada. Ostao u nezaboravnoj uspomeni!

Škrajna pristranost. U Osservatore Triestino, broj od 18. septembra i sljedeći, oglašuje c. kr. ravnateljstvo učiteljstva u Kopru, da se škola na tom zavodu 1. oktobra počinje i da so djaci dno 29. i 30. septembra primaju. To oglašuje c. kr. ravnateljstvo, u službenom listu Primorja samo *njemački i talijanskim jezikom.* -- To učiteljstva ima zakonito tri sekcije: hrvatsku, slovensku i talijansku, dakle djake hrvatske, slovenske i talijanske narodnosti. U jezicih tih trijuh narodnostih ima se oglašivati sve ono, što djaci i njihovi roditelji saznati imadu. To se nećini. Oglašuje se njemački, uoznako za koga? Oglašuje se talijanski, jer stanoviti ljudi naše Primorje talijanskim smatraju, nerazlikujuć se čim nit malo od onih, na koje vido: Ovdje pada krivnja ili na c. kr. ravnateljstvo učiteljstva ili na službeni list. Ako je c. kr. ravnateljstvo taj oglaš, onakav kakav je, poslato, tad ono najjavnije dokazuje, da je nepravudno i Hrvatim i Slovincem, da je navađano. -- Primećemo još, da je to znako vremena i osobah. Prijašnjih godinah tiskalo se je to oglaš i hrvatski i slovenski. Kod nas se napreduje -- pritiekom na naše svestinje, na naš jezik. Neplašno se toga pritiekla. Počlećemo jaće, sve to više sklaće.

Izvjedečje njemačkih pučkih škola u Pionu i Gorickem. Izvjedeča to tiskano je u Rovinju. Kao školske oblasti zabilježeni su: vit. Wilhelm Jettmar, predjednik kot. škol. vieća; Franjo dr. Constantini, predjednik mjestnog školskoga vieća; Stjepan Kržižnič, c. kr. kot. školski nadzornik. Učitelj Nežić u Pionu, Langner u Gorickem. Katolik Jelušić u prvom, Sajoze u drugom mjestancu. Škola u Pionu imala je 74 djece, ona u Gorickem 62. -- Tiskano je to talijanski. Među predmeti je talijanski jezik, hrvatskomu nejnmu nit traga. -- kako je to grioh u nebo vapjućii, nek stule čitatelji iz sljedećega. U mjestancu Pionu govore mndji, hrata školakomu njojuju, talijanski. Nu znadu i govoro i hrvatski svi, i djeca polazeća školu, esini djeca jedne obitelji. Kad bi škola za sam gradic'ca bila, nebi smjelo bit u njoj mjestu talijanski. Kad bi pak djeca u gradic'cu i bili sini sve starih Fiorentinacah, i tad bi morala biti pionska škola pretežno hrvatska. Gradic'ca Pion ima kakvih 350 stanovnika. Školu pionsku polaze ili bi bar po zakonu polaziti morala i djeca okolice pionska, koja su sva disto hrvatska. U toj okolici ima 2100 stanovnika, velino *dvie škole i sto.* -- Isto takova nepravda, ako ne još veća, naučala se Hrvatom u Goricku i okolici. I u mjestancu samom, koje broji kakvih 250 stanovnikah, govori se skoro obćenito hrvatski. Jedna je samo obitelj, u kojoj se možda hrvatski govora. Sva okolica ju hrvatsko, bez ikakve primjete, a ta okolica broji preko 1700 stanovnikah.

Dobro obskrbljeni kotar. Pod orim nastojem domeli smo u zadnjem broju njeke prijateljke o liečnicih kolnau Voloskoga i to doslovo prevedeno iz evištajnske njemačkoga glasila "Triester Zeitung". Dr. Gollob, običinski liečnik u Kastvu umoljava nas postrajuć se na tiskovni zakon, da mu ispravimo viet u koliko so onđe o njem govori. Prem ju Dr. Gollob imao svoj ispravak ranje upravit na samu "Triester Zeitung", jer mi smo jednostavno reproducirali, to ipak javljiva, da je isti liečnik bio od 26. do 31. kolovoza C. god. u Cresu, kamo je bio odputovao uz predloženu dozvolu kastavskog glavarstva i to radi obiteljskih poslovaž, to stoga da nemogaše biti u Biatrici u Kranjskoj.

Tršćanska talijanska novina "Cittadino" donasa u svojem broju 233 od 30. Septembra 1880 izjavu dra. Radocicovica, gdje veli, da se "Nasa Sloga", slavjanska (sic!) novina, zahvaljui od nekoga vremena o njegovoj siromašnoj osoli to da je dapačo u svojom 18. broju donela prevod jednoga dopisa iz "Triester Zeitung" izliekna tumačenju i svjetlom. "Triesterca" je tu viet donela 6. Septembra, mi smo ju jednostavno povelii, kaj sada bi bio gosp. dokt. r na nas izliti svoj gojov; sto se g. doktor boji poslati "Triesterca" koji izpravak, već se uata troćni nastoj: I tom uprečvom izpravku nemogu fakta osvetlona u onoj vietii, dakle su istinita, jer da su neistinita, zašto nije onda g. doktor izvolio popraviti onu neistinitu viet, kao što je nemno dr. Gollob? Pak zašto se g. doktor nije obratio nu "Triesterca", koja je prebitno onaj viet donela? Ili neousudjujuć se samoj kazati odabrae je naš list. Mi smo nu zahvalni, da na nas tako pazi, nu *fakta, fakto* a ne samo fraze.

Izbor na Gorickem. Ovih danah izabran je zastupnikom za carev. veko u ovom mjesto G. Winklera g. dr. Taško, onomom

većinom glasovah. Njegov protukandidat bijaše dr. Abram iz Gorice, koji je uvijek kazao, da neželi kandidirati to je ipak kandidirao, neželio biti izabran a ipak izjavio, da će primiti mandat, ako bude izabran. Kod nas so dosada onoga, koji nije htio biti izabran, nije niti biralo. Čestitano dr. Touklijju, koji nije okliavao stupiti kao kandidat očito pred narod prepustiv istomu, da bira.

Stanko Vraz. Dno 8. prosloga mjes. postavljena je na najsvešteniji način sedesetgodišnjica nezaboravnoga pjesnika Stanka Vraza i so u Cerovu u dolnjoj Stajarskoj. Vraz so je rodio 30. Junja 1810 u Cerovu a umro u Zagrebu 24. maja god. istii. Njegova pjesnička djetinost pada odvisa u ono doba, kad so je naš narod počeo buditi ta prigrlilo svim srecm "ideju litraku" kojom se je nadalo sružiti sva jugoslavenska plomena. Ijubav i domovina, ta dva čuvstva prodiru iz pjesnanih Stankovih; njegove "Hljubljuje" kadre su svakoga očerati. Pjovao je hrvatskim jezikom, koji je on smatrao, da će preoliti mah te postati južnim književnim jezikom. Iz svih strana Hrvatske i Slovensko sabralo se taj dan ogroman broj hodočaštnika na kojeverci Stanka Vraza, iz same Hrvatske došlo je preko 600 otmeuh osobah, da izkažu pokojniku svoju ljubav i počtujuje. Ovjije se pokazalo, kako se u jedno kolo hvataju Hrvati i Slovinci, jedni ka i drugi smatraju svojim pjesnikom, dosledno biti će i plomena ista. Vraz je bio u svoje vrijeme i tajnikom "Matice Hrvatske". Poslio svećeno misa i skladnoga pjevanja progovori sadnji prodjednik "Matice Hrvatske" gosp. Ivnu Kukuljavić Sakeinski sljedeći burno pozdravljou govor:

"Matice Hrvatske" poštinjuć spomen o narod zaslužnih ljudi, rado so je ozvala nu poziv braće Slovincu iz dolnje Stajarske, da poslavi sedesetgodišnjicu ne samo hrvatsko-slovenskoga pjesnika već i svoga volezavlnoga nekundnjega tajnika, nezaboravnoga Stanka Vraza. Hvaleć iz sreća nu ovom bratinskom pozivu pozdravljam ja, kao predjednik "Matice Hrvatske", kao pobratim Stanka Vraza ovdje skupljene slovenske rodoljube i bližnje srodničke pjesnikova, pozdravljam je u ovoj misli, u onih osjećajih, koje je osjećao pjesnik, komu ovo "Matice Hrvatske" ovom položom spomenom nu njegovom rodnom domu hoće da izkaže u ime naroda hrvatskoga malu harnost nu onu veliku ljubav, koju je on gojio i koji je u tolikoj mjeri povatio hrvatskomu narodu. Predhvarajuć ja u ime "Matice Hrvatske" ovu mramornu spomen-ploču, u ime pako hrvatskih gospodja i djevokaja pjesnikovu sliku izklesanu u mramoru rodu pjesnikom, netrebam izietati želju, da ove nam mile spomeni pjesnikov rod, da svu biatinsku slovensku narod učestva do kasnih vjokova, da se budu i naši pravnici spominjati i pjesnika i ovoga dana, koji posvetećemo muzku, koji je svy svoj višek dopirno na životnu onu književnu puzgenost, koja je i et u on kraj Sotle uradila već sad tako krasitum plodum, kakovu se za života ni sam naš pjesnik nadati nije smio" Bog Sretnogueći neka blagoslov i unapred onu književnu uzajamnost med Slovinci i Hrvati, koji je najdužije temelj udario naš razjajom pjesnik Stanko Vraz - njegovu se nastojanja obistinila, a mi pokazati tako samozataje i bratinske ljubavi, koliko je samo orakoa sreća i uzvišena stvar zalitiera! Veliki duh Stanka Vraza neka našim narodom utjek leblu, on neka ga hrabri i ponos narodu i njem čura, a mi koji smo danas orđu u bratstvo slogi skupljenu, kliknimo svi složno: Vjerna spomen i slava narednomu mljeniku Stanku Vrazu! Slava mu!"

Iz hiljada slohrih hrvatskih i slovenskih grta zašti gromoviti: slava Vrazu!

Saizice s carevog putovanja Boski list. Wiener allgemeine Zeitung donasa nekoje sitnice s carevog putovanja u Galiciju i Bukovinu, koje drzimo da će naše čitatelje zanimati to ih orlje u prevodu pribrojamo.

U Lavovu prigodom doćeka carevog, bijaše ondo na kolodvoru medju ostalimi dostojanstvenici i jedno mlado djevojče od šest godina. Djevojčica držala u rukoh veliki bonket, koji je imala, posto bi krasnoslovila jednu poljačnu pjesmu, predati Nj. Veličanstvu. Razdraženo korvatale je djevojčica u meci nosić eviće to je nestepirno čekala nu dolazak vjaka. Napokon dojnu vlak u kolodvor, car sidje s vagona a djevojčica odvratno koraknu mu u susret, ađinah pošinjajuć krasnosloviti poljačnu pjesmu. Nu kod prvih već stihova polubni so djevojčice gladi da ju polubnau silna množina ljudstva, koje je željno na nju gledalo, djevojčica zahoravi konac pjesne. Kad je car opazio gdje djevojčica sut, držao je, da ju pjesna dovršona te bijede eviće uzeti, nu ona sakrije se jednom rukom za ledja, te započeo odvratno pjesnu napovo krasnosloviti, bez da se taj put polubnau. Zatim preda, sa djetinjom naivnom dječasti, stidljivo se smučajućom vladaru, eviće *Pruga jedna silnica pripovieda so iz Ceroveca, glavnoj gradua vojvodine Bukovine,*

Stari neki ubogi starac iz outarujih predela zemlje, čim začu o putovanju carevom, odmah so požuri u Cerovic, gdje je izčekivao dolazak vladara. Starac dade si sastaviti molbu, u kojoj je izkralio svu svoju nevolju i bol, to tu molbu, koja je sadržavala, razumivša se, zalja i molba, bijede starac baciti u kočiju na kojoj se vladar vozio. Kad je nadošao dan dolazka carevog, stupi seljak na ulicu. On druze šesir u jednoj ruci, molbenicu pako u drugoj ruci, te tako čekau na dolazak carske kočije. Gromoviti uzklci potresoše zrakom, te ubogi starac bijaše svo u većoj uzbuđenosti i smetnji. Kad je pak pred sobom opazio carsku kočiju, skupi u sobi svu svoju odvudnost i bačci -- svoj šesir u kočiju. -- Prem je grišiti čovjeka mana, bude priprasti seljak ipak nu nekoliko sazi zatvoren.

(Japanski prevod evangolija). Kršćani u Japanu stavise koncom srpnja o. g. osobitu crkvenu svečanost. Pred osam godina po prilici, počelo nu ime kršćanski misionari u Japanu bez razlike vjerskog pravca, provoditi novi zavjet nu japanski jezik, pri čemu je pomagao jedan pokršćen japanec. Posao bude sredinom srpnja dovršena, te nasto time spomenuta svečanost. Katolički misionari u Japanu već bijahu započeli prije tri sto godina provoditi neke dijelove sv. pisma i evangolije u domaći jezik, nu sv. taj posao bude kasnije od fanatičnih budistickih svećenicah uništen.

POUKA.

Grom je ubio nu 10. prosloga mjeseca nedeloko Voprince Matiju Skalameru i Antona Antičca, gdje nu kopali krompir, i prol silnim nevremenu zakloniš so pod nekoliko stablo. Ovim prilikom upozorujemo i opet naš puk, da kad koga stigne nevra na polju ili na putu neka nabiježi pod stablo; jer grom udari rado u visoka i zelena stabla. Tko je na voznu ili s vozom, neka se od voza malko udalji, i voz zaustavi; jer hi grom moglo pritegnuti nu so željezo, sto so nalodi na vozu.

U kućah valja paziti, da nebude propuh. Neke naš vrli tiećnik preporučuje sljedeću pomoć, kad koga grom osine:

Treba odmah takva čovjeka u hladno mjesto prenesti, skinuti mu odjeću, triti ga čvrsto (suknomom krpom), molati mu pod nos evištor (ili jak ocat) i uzdržati unjetno disanje, dok se neosvesti. -- Ako on kod takva postupanja nije počeo oživjeti, onda netreba gubiti vremena, već izkopati brzo u zemlju jamu za dužinu čovjeka i metnati nesrećnika gola u nju, te pokriti ga za 1--2 nogo visoko zemljom. Naravno da glava mora iz zemlje viriti; bljostnik može jedan sat i više u zemlji ostati, a kad toga bit će dobro udahnuti nu zrak u pluća.

Tim sredstvum mnogo so već spasili.

Umakanje drva za gradju.

Poznato je, da drvo ma i najizvijnje, neće li se u rindu ili zemlju osušiti, kako je uzraslo, te se osušiti, brzo gušje i trane. Zato so vnu našu stari takova drva osušiti, da bude gmo i trajnije, a u novijedobu počeli su drva osušati ili najpogublije ka raznimu lidenim koje supljikavost drveta izpunjuju, te ma žilo spanjau i nevršuju. U to ime rabi danas karnun, galira crvena i zelena, vapno, krenzat itd. Umakanje drva u tih lidenih zavu latinskom riječu "Impregnacijom". U Amsterdamu sastavilo se prije više godina posebno povjerenstvo, da prokusa, koja je impregnacija ipak najbolja Ovih dana probiohi svieta to povjerenstvo uspjeh svojih pokušaja i izkrižavanja. evide, da je najbda impregnacij krenzotomij njeam. Drvo napojeno tim uljem odoljelo je najduže zuba vlage i vremena.

Varen korun (krumpir) škodi prezivaćem.

Ota svuda etijemo tužba, da je ovo godine krumpir dobro urodio, nu da gušje; muglo bi dakle komu upati, da je bolje krumpir podati blagu nego li ga držati od proljeća da sazrije. Neka to čini, al valja da upamiti ovo. korun ima se blago podarati izravnu surov, jer to ga ono nu drugo suho krumpiro probaviti isto tako kao repu. Velo doista, da je ne vareni korun otrovan, ali mi i salatu brojimo u otrovno bilje, pa nam ipak zato ne škodi. Ali u varena krumpira odilavi koja, koja so nakupi u taku zranoj knjigi (knjižari) u hladnoći te zatvara, a može se u njem tako zapeli, da mora martine poginuti. Isto tako ljudi varena korunova koja ovcam i svim prezivaćem; dočim jim ju surov korun dobra hrana. Svija ne pretvara, njoj možete podati varena a ne obiljuna koruna kofike vas i volja

Književne vijesti.

Književno društvo „sv. Jeronima“ javlja, da je „Danica“, koledar i ljetopis književnog društva „sv. Jeronima“ za god. 1881 dogotovljena, te se može odmah dobiti na razprodaju.

Sadržaj „Danice“ je sljedeći: Prosta god. 1881. — Visoka kraljevska kuća. — Abecedni pregled imena svetačkih. — Koledar. — Ljetopis društva svetjeronimskoga. Sastavio Ivan Pliverić. — Izvadak iz pravilnih društva svetjeronimskoga. — Bratovština hrvatskih ljudi u Istri. — Šljivari. — Pučka priča. Spjevao A. Senca. — Franjo barun Filipović (sa slikom). — Dr. Juraj Posilović (sa slikom). — Dubrovnik (sa 3 slike) od P.-a. — Dobrofuđni Ivica. Pripovjeda J. Stojanović. — O zvezdast padalicah i kresavicah. Za puk priredio Rikardo Filipasić. — Je li vrijedno krmad (svinje) gojiti? Od Pajo Kremplera. — Što se u svijetu shilo. — Nečula se više među nami kletra. — Smješice. — Dosjetke i smješice. — Gospodarske stinice. — Kakva će biti g. 1881? — Sajnovi.

Cijena je „Danice“ po komadu 25 novč. Trgovcem vanjskim, koji prodavaju u komisiji „Danicu“, daje društvo 20% popust i samo plaća poštarinu, ali pod tim uvjetom, da svaka naručba mora sadržati najmanje 25 komada. Novce za razprodano „Danice“ dužni su trgovci najdulje do konca siječnja 1881 predsjedništvu društva priposlati. Tko izvoli da mu se „Danica“ na razprodaju pošalje, neka naručbu na predsjedništvo upravljaljnoga odbora upravit izvoli.

X

Značaj. Pod ovim naslovom izašla je nedavno malena knjižica u osmini, grčki napisana od Teofrasta mudraca, koji se je rodio g. 380 prije Isusa. Veliki mudraci Aristoteles i Plato bijahu Teofrastovi učitelji. Kiše živo sve karaktere, koje možemo u čovječjem društvu opaziti, te ono što je valjalo 300 godina pred Isukrstom valja još i danas. Hrvatski je priredio Ivan Širota učitelj a tiskano je u Bakru kod Rudolfa Desselbrunera. Cijena tog knjižice je — ako se nevaramo — 25 novč.

X

Nikole Tommaseo „Savjeti mladeži“. Prvego Božo Korlaot c. k. školski nadzornik u Spjeltu. Malena knjižica u osmini izašla na svjetlo kod knjižara Mušnjak i Senflobenu u Zagrebu. Slavni pisac Tommaseo (Tomašić) podaje ovdje zlata vrijednih savjeta mladeži, kako da se vlada zrelud ju dovesti na pravu stazu čudoredna života.

Bratovština hrv. ljudi u Istri.

POZIV.

„Bratovština hrv. ljudi u Istri“ imaju će dne 5. listopada pred podne u Kastvu svoju redovitu godišnju skupštinu, kojoj se pozivlju svi, koji po pravilih pravo imaju.

Program:

1. Izvješće tajnikovo.
2. Izvješće blagajnikovo.
3. Izbor novog odbora.
4. Predložje članova.

U Kastvu dne 11. rujna 1880.

Vjekoslav Vlah
Predsjednik

E. Jelušić
Tajnik

Br. 448 — C. S. D.

Učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru izpražnjene su sljedeće učiteljske službe:

Učiteljsko mjesto III. vrsti na jednorazrednici i to:

1. u Tatrali i
2. u Brezovici

sa slovenskim učevnim jezikom.

Sa ovimi službami skopčani su dohodci ustanovljeni zemaljskim zakonom za Istru od 3. novembra 1874 br. 30 odnosno od 10. decembra 1878.

Oni, koji žele zadobiti koje gurepomenato učiteljsko mjesto, imaju redno dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, putem predpostavljene si oblašt. ako nisu, ravnim putem do najdulje

20. oktobra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vijeće odaslati.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE.
Volosko dne 24. septembra 1880.

Natečaj.

C. k. Namjestništvo u Trstu razpisalo je dne 19. augusta sljedeći natečaj za podporu (stipendij) jednomo siromašnomu učeniku Istre.

Br. 11447 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1800-81. podielit će se jedan državni stipendij za Istru od godišnjih 84 for.

Na taj stipendij imaju pravo gimnazijalni učenici, koji pripadaju kojoj občini Istre izuzev otoke te se kane svećenikom stalisu posvetiti.

Molbenice sa priloženim svjedočbami: krsta, ciepljenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvaju školskih tečajah a k tomu podvrdu oblaštih da pripada kojoj občini Istre neka se dostave kroz dotična predpostavljena školska Ravateljstva Visokomu c. k. Namjestništvu ili Prečastnomu biskupskom Ordinarijatu u Trstu do 10. Oktobra 1880.

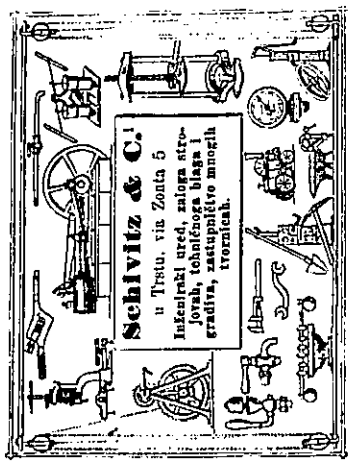
Pregled trčganskoga tržišta.

dne 30. Septembra 1880.

	OD for. ul.	DO for. ul.
Vosak primorski i ugarski za 100 kg	103	120
Kafa Portoriko	78	80
S Domingo	69	84
Rto polag vrsti	31	35
Čukar austriljki	31	35
Čučeni	31	35
Ortieje trave buhače (Orizantomo)	156	195
Naranče skrivilica	10	—
Karube puljzko	6	50
Istarišinsko	20	21
Dalmatinsko	12	20
Smokre Kalamata puljzko	12	20
Limun skrivilica	90	96
Badenki (ili mendule pat.) za 100 kg dalmatinsko	28	34
Lešnjaci	17	18
Šljivje	12	12
Pšenica ruska	12	12
ugarska	12	12
galaška	12	12
Kukuruz (turkijski) ruski ugarski	10	35
Jočam	7	8
Zob ugarska arbanaska	6	11
Pasulj (falol), polag vrsti roba	11	11
Bob	10	22
Lica	14	16
Oriz talijanski	100	15
inglezki (kitajski)	110	124
Yuna bosanska	48	92
morejska	42	72
arbanaska	11	10
Istariška	7	30
Daska turkijske jelotice	41	42
tijsarske	11	10
Orade	7	30
bukovice	41	42
ujbojke	84	70
Ulje (italj.) mlije vrsti za 100 kg	41	42
ujbojke	41	42
u srednje vrsti	41	42
dalmatinsko	41	42
Istariško	41	42
Kameno ulje u barilah a kaselah	12	40
Kola strojena nauke	145	182
vuho volovje nauke	70	96
dalm., ist. i bos.	90	100
jašnjem nauke	60	75
dalmatinsko	45	75
korje	50	45
vuorne elane	35	31
saha	28	28
zinja za 110 komadac. u Trsturu	22	28
Bardole i baril	15	21
Vitriol medri	26	27
zeleni	64	69
Maslo	11	13
Loj dalmatinski i ostali	20	30
Salo	20	30
Mas (kao raztopljeni)	20	30
Slanina	20	30
Trakija crnilica (100 litraki)	30	30
Galvni istarski	8	1
Boj nauki	1	1
Istarski	1	1
Lika od jararite	11	14
Vinske stregvine (Gripala) vjela	33	45
Med	19	23
Lambur (jabotice od jararite)	3	2
Pakal baril od 100 kg	2	18
Čekje (Istria)	1	16
Karam dalmat.	1	16

Tčk Novacah. polag Bourse u Trstu od 16—29. Septembra 1880.

Dne	Caradinski (redni)	Naploeni	Lira ster.	Pril. stre. bro. (akim)	Dne	Caradinski (redni)	Naploeni	Lira ster.	Pril. stre. bro. (akim)
16	9.10	11.79	—	—	23	5.61	9.43	11.81	—
17	5.61	9.43	11.81	—	24	5.63	9.43	11.80	—
18	—	9.12	—	—	25	—	—	—	—
19	—	—	—	—	26	5.62	9.42	—	—
20	5.63	9.44	—	—	27	5.62	9.42	—	—
21	5.61	9.43	11.82	—	28	5.61	9.41	11.82	—
22	5.63	9.46	11.82	—	29	—	—	—	—
23	5.61	9.44	11.81	—	30	—	—	—	—

RIEČ

ISTARSKIH HRVATAH

Talijanom

i svim na koje spada.

Ponokro članka: „L'Istria ed il nostro confine orientale — Paolo Fambri“ tiskana u „Nuova Antologia“ 1879.

Može se dobiti za 70 novč. kod:

Primorska tiskara
na ŠUSAKU
kraj Rieke (Fiume).

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“ u posebnu knjigu, koju u maloj osmini iznosi preko 380 stranah.

NARODNE PJEŠMICE

ISTARSKE HRVATSKE

Knjiga se može dobiti kod Odpravnitva ovog lista po for. 1. Čist je dobitak namnjenen „Našoj Slogi“ i „Bratovštini hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

ODPRAVNIŠTVO NAŠE SLOGE.

Častnim crkvenim oskrbnitvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, da se u crkvah rabe za službu božju svieće, koje su jedino iz voska. Pošto se pak od nekoliko godina počelo mješati u vosak, koji ima služiti za pripravljaj crkvenih sviećah, mnogovrstni tuk: podpisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbnitvom pravimi sviećami iz čista voska, zaprosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzrati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkvenu porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 28. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvijek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu has iz prava čista voska.

Takove su svieće vrijedne svake pohvale, ne samo zato, što su iz čista voska, nego jošte što mirno i po malo gore, nekaplju i nekidaju se, vlastitost, radi kojih i bjehu odlikovane u raznih izložbah.

Podpisani providjen je uvijek velikom zalogom takovih sviećah svake veličine i debljine, a još k tomu i duplirah, uskrsnih i slikanih sviećah svake vrsti. A da bude č. crkvenim oskrbnitvom laglje, podpisani činit će doci svieće, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbliznju železničku postaju, poštu, il luku i to bezplatno (franko) i prosto svake vozarne uz cijenu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.40 funt) plativši račun u vrijeme 2 mjesecah, a kasnijm će se isplatam računati 6 po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah nize vrsti, lahko ga poslužim onimi II. vrsti, rečenih „sotana“ po f. 2.20 kilo, kanoti i bielim III. vrsti po f. 1.80 kilo istom pogodbom kao odzgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladište kriznih putah u oleografiji pozlaćenimi i rujavimi okviril razne veličine po baš spodobnoj cijeni, kanoti i izvrsna tamijana i drugih stvari za crkvenu rabu.

U Gorici (Gürz) mjes. oktobra 1879.

Alojz Bader

sviećar Sjeminarska ulica broj 125.